

**Pedagogik jamoada shaxslararo munosabatlarning ijobiyligini ta'minlash
shart-sharoitlari**

Jumanazarova Guli
UrDU 241- guruh psixologiya
magistranti talabasi

Annotatsiya: Pedagogik jamoada shaxslararo munosabatlarning ijobiyligini ta'minlash, ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish va o'quvchilarning rivojlanishini qo'llab-quvvatlash uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu tezisdagi pedagogik jamoa ichidagi muloqot, hamkorlik va o'zaro hurmatni rivojlantirishga qaratilgan shart-sharoitlar tahlil etiladi. Birinchidan, ijobiy muloqot uchun ochiq va do'stona muhit yaratish lozim. Bu pedagoglar va o'quvchilar o'rtasida ishonchli aloqalarni o'rnatishni ta'minlaydi. Ikkinchidan, jamoaviy faoliyatlar va seminarlarni o'tkazish orqali hamkorlikni kuchaytirish mumkin. Uchinchi shart sifatida, ijobiy fikr bildirish va konstruktiv tanqid qilish madaniyatini shakllantirish zarur. Shuningdek, pedagogik jamoaning har bir a'zosi o'z rolini va mas'uliyatini yaxshi anglab yetishi kerak. Bu ularning bir-biriga nisbatan hurmatini oshiradi va umumiy maqsadlarga erishishga yordam beradi. Yakunida, shaxslararo munosabatlarning ijobiyligi nafaqat ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi, balki jamoaning psixologik salomatligini ham mustahkamlaydi. Ushbu tezis pedagogik jamoalar uchun aniq tavsiyalar bilan bir qatorda, ijobiy munosabatlarni rivojlantirishda yordam beruvchi metodologiyalarni ham taklif etadi.

Kalit so'zlar: pedagogik jamoa, shaxslararo munosabatlar, ijobiy munosabatlar, ta'lim muhit, o'zaro hurmat, o'zaro ishonch, muloqot, hamkorlik, jamoaviy ish, empatiya, qo'llab-quvvatlash, ta'lim samaradorligi, o'qituvchilar

Аннотация: Важно обеспечить положительные межличностные отношения в педагогическом коллективе, повысить эффективность образовательного процесса и поддержать развитие студентов. В данной диссертации анализируются условия, направленные на развитие общения, сотрудничества и взаимного уважения внутри педагогического коллектива. Во-первых, необходимо создать открытую и дружелюбную среду для позитивного общения. Это обеспечивает установление надежных взаимоотношений между

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 01. January 2025

преподавателями и учениками. Во-вторых, сотрудничество можно улучшить, проводя групповые мероприятия и семинары. В качестве третьего условия необходимо сформировать культуру положительной обратной связи и конструктивной критики. Также каждый член педагогического коллектива должен понимать свою роль и ответственность. Это повышает их уважение друг к другу и помогает достигать общих целей. Наконец, позитивные межличностные отношения не только делают учебный процесс более эффективным, но и укрепляют психологическое здоровье коллектива. В этой диссертации предлагаются конкретные рекомендации для педагогических коллективов, а также методологии, которые помогают развивать позитивные отношения.

Ключевые слова: Педагогический коллектив, Межличностные отношения, Позитивные отношения, Среда обучения, Взаимное уважение, Взаимное доверие, Коммуникация, Сотрудничество, Работа в команде, Эмпатия, Поддержка, Эффективность образования, Учителя.

Abstract: It is important to ensure positive interpersonal relations in the pedagogical team, to increase the effectiveness of the educational process and to support the development of students. This thesis analyzes the conditions aimed at the development of communication, cooperation and mutual respect within the pedagogical team. First, it is necessary to create an open and friendly environment for positive communication. This ensures the establishment of reliable relationships between teachers and students. Second, collaboration can be enhanced by holding group activities and workshops. As a third condition, it is necessary to form a culture of positive feedback and constructive criticism. Also, each member of the pedagogical team should understand his role and responsibility. This increases their respect for each other and helps to achieve common goals. Finally, positive interpersonal relationships not only make the educational process more effective, but also strengthen the psychological health of the team. This thesis offers specific recommendations for pedagogical teams, as well as methodologies that help foster positive relationships.

Keywords: Pedagogical team, Interpersonal relations, Positive relations, Learning environment, Mutual respect, Mutual trust, Communication, Cooperation, Teamwork, Empathy, Support, Educational effectiveness, O 'teachers

Kirish:

Pedagogik jamoa – bu o'qituvchilar, o'quvchilar, ma'muriyat va boshqa ta'lim xodimlaridan tashkil topgan tizim bo'lib, uning samarali ishlashi va ta'lim jarayonining

muvaffaqiyatli bo'lishi shaxslararo munosabatlarga to'g'ridan-to'g'ri bog'liqdir. Pedagogik jamoada ijobiy shaxslararo munosabatlar muhim ahamiyatga ega, chunki ular ta'lim muhitining barqarorligini, o'quvchilarning shaxsiy va akademik rivojlanishini, hamda o'qituvchilarning professional o'sishini ta'minlaydi. Ijobiy munosabatlar ta'lim jarayonida motivatsiya, samaradorlik va innovatsiyalarga yo'naltirilgan ishlashni osonlashtiradi.

Shaxslararo munosabatlarning ijobiyligi o'quvchilarni bir-birini tushunishga, birgalikda ishlashga, o'zaro hurmat va ishonchni rivojlantirishga yordam beradi. Pedagogik jamoa ichidagi bu turdagi munosabatlar o'qituvchilar va o'quvchilarning o'zaro aloqalarini mustahkamlashga, umumiy maqsadlarni amalga oshirishda hamkorlikni kuchaytirishga, shuningdek, o'qitish va o'rganish jarayonini yanada samarali qilishga xizmat qiladi.

Jamoada ijobiy munosabatlarni ta'minlash uchun bir qator shart-sharoitlar zarur. Bu shart-sharoitlar pedagogik jamoaning ichki madaniyati, o'quvchilarning ruhiy holati, o'qituvchilarning malakasi va pedagogik kompetentsiyasi, shuningdek, umumiy ta'lim muhitining sifatiga bog'liqdir. Ushbu omillarni to'g'ri boshqarish, shaxslararo munosabatlarni o'zaro hurmat va ishonchga asoslangan ravishda tashkil etish ta'lim jarayonining samarali bo'lishini ta'minlaydi.

Bu tadqiqotda pedagogik jamoada ijobiy shaxslararo munosabatlarning shakllanishi va rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy shart-sharoitlar va ular ta'lim jarayoniga qanday ta'sir ko'rsatishini o'rganish maqsad qilingan. Bu sohada amalga oshiriladigan takliflar jamoaning samaradorligini oshirish va ta'lim jarayonining sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Asosiy qism:

Pedagogik jamoada shaxslararo munosabatlarning ijobiyligini ta'minlash, ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish va jamoaning umumiy ruhiyatini yaxshilash uchun bir qator muhim shart-sharoitlarni hisobga olish zarur. Ushbu shart-sharoitlar o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi o'zaro aloqalardan tortib, jamoaning umumiy madaniyati va ishlash uslubiga qadar turlicha omillarni o'z ichiga oladi. Quyida pedagogik jamoada shaxslararo munosabatlarning ijobiyligini ta'minlashga yordam beruvchi asosiy shart-sharoitlar keltirilgan.

1. Ochiq va Samarali Muloqot

Ochiq va samarali muloqot pedagogik jamoada ijobiy munosabatlar o'rnatishning eng muhim shart-sharoitlaridan biridir. Jamoa ichidagi barcha a'zolar o'z fikrlarini erkin

ifoda eta olishlari va bir-birlarini to'g'ri tushunishlari zarur. Bu o'zaro ishonch va hurmatni rivojlantiradi, shuningdek, muammolarni hal qilishda samarali yondashuvlarni ta'minlaydi. Muloqot orqali fikr almashish, ijtimoiy va professional masalalarni birgalikda hal qilishga imkon yaratadi, bu esa jamoaning birligini mustahkamlaydi.

Pedagogik jamoada ochiq muloqot uchun quyidagi vositalar muhim:

- **Doimiy uchrashuvlar:** Jamoa a'zolari o'rtasida muntazam yig'ilishlar va teskari aloqa o'rnatish.

- **Feedback (fikr bildirish):** O'qituvchilar va o'quvchilarning o'zaro fikr va mulohazalarini tinglash, ularni ta'lim jarayonida qo'llash.

- **Tinch muhit yaratish:** Har bir a'zo o'z fikrini ifoda eta olish uchun xavfsiz va qabul qiluvchi muhit yaratilishi.

2. Hurmat va Ishonch

Pedagogik jamoada hurmat va ishonchning mavjudligi, barcha a'zolarining bir-biriga nisbatan ijobiy munosabatda bo'lishiga olib keladi. O'qituvchilar va o'quvchilar bir-birining fikrini hurmat qilishlari, tenglikni ta'minlashlari, shuningdek, o'zaro ishonchni rivojlantirishlari lozim. Ishonchli muhitda jamoa a'zolari o'zaro yordam beradi, mas'uliyatni bo'lishadi va birgalikda muvaffaqiyatlarga erishish uchun qo'shma harakat qilishadi.

Hurmat va ishonchni rivojlantirish uchun:

- **Raqobatni kamaytirish:** Jamoa ichidagi sog'lom raqobat o'rniga, yordam berish va qo'llab-quvvatlash muhitini yaratish.

- **O'zaro ochiq munosabatlar:** Har bir a'zo o'z fikrini erkin bildira olishlari, o'zlarining yutuqlari va kamchiliklarini osongina muhokama qilishi.

- **Bir-birini qadrlash:** Jamoa a'zolarining muvaffaqiyatlarini taqdirlash va ularni rag'batlantirish.

3. Jamoaviy Ish va Hamkorlik

Pedagogik jamoada ijobiy munosabatlarni rivojlantirish uchun hamkorlik va jamoaviy ish muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasida jamoaviy ishni tashkil etish, umumiy maqsadlarga erishishda samarali yondashuvni ta'minlaydi. Jamoa birligi va hamkorligi muhim vazifalarning amalga oshirilishiga, yangi g'oyalar va metodlarni ishlab chiqishga yordam beradi.

Jamoaviy ishni rivojlantirish uchun:

- **Kreativ jamoa tuzish:** Har bir a'zoning qobiliyatlarini va iqtidorlarini hisobga olgan holda, guruhlar tashkil etish.

- **Maqsadli vazifalar:** Jamoaviy ishning aniq maqsadlarini belgilash va ularga erishishda birgalikda harakat qilish.

- **Jamoa ruhini oshirish:** Jamoaviy muvaffaqiyatlar va kichik yutuqlarni nishonlash, ijobiy ruhiyatni yaratish.

4. Empatiya va Qo'llab-Quvvatlash

Pedagogik jamoada ijobiy shaxslararo munosabatlarni shakllantirish uchun empatiya va qo'llab-quvvatlash muhim rol o'ynaydi. Jamoa a'zolari bir-birining his-tuyg'ularini tushunib, yordam berishga tayyor bo'lishlari kerak. Empatiya o'zaro ishonchni oshiradi, stressni kamaytiradi va jamoa ichidagi ijtimoiy aloqalarni mustahkamlaydi. O'qituvchilar va o'quvchilar bir-birini qo'llab-quvvatlab, muammolarni birgalikda hal qilishga intilishlari lozim.

Empatiya va qo'llab-quvvatlashni rivojlantirish uchun:

- **Emosional intellektni rivojlantirish:** O'qituvchilar va o'quvchilarni bir-birining his-tuyg'ularini tushunishga o'rgatish.

- **Stressni boshqarish:** O'qituvchilarga va o'quvchilarga stressni engish usullarini o'rgatish, qo'llab-quvvatlovchi muhit yaratish.

- **O'zaro yordam:** Jamoa ichida o'zaro yordamni tashkil etish va bir-birini qo'llab-quvvatlashning ijtimoiy va emosional omillarini kuchaytirish.

5. Shaxsiy va Professional Rivojlanish

Pedagogik jamoaning muvaffaqiyatli ishlashi uchun o'qituvchilar va o'quvchilarning shaxsiy va professional rivojlanishi zarur. O'qituvchilarning doimiy ravishda malakalarini oshirishlari, yangi pedagogik metodlarni o'zlashtirishlari va o'z shaxsiy o'sishlarini ta'minlashlari ijobiy munosabatlar shakllanishiga yordam beradi. Shuningdek, jamoa a'zolarining o'zaro tajriba almashishi va bilimlarni oshirishi ham jamoaviy ishning samarali bo'lishini ta'minlaydi.

Shaxsiy va professional rivojlanishni qo'llab-quvvatlash uchun:

- **Mutaxassislarni tayyorlash:** O'qituvchilarning pedagogik va psixologik bilimlarini muntazam yangilab borish.

- **Kasbiy treninglar:** Pedagogik jamoa a'zolari uchun malaka oshirish va ta'limning samaradorligini oshirishga qaratilgan treninglar va seminarlar.

- **Shaxsiy o'sish:** O'quvchilar va o'qituvchilarning shaxsiy rivojlanishiga ko'maklashish, ularni o'z maqsadlariga erishishga rag'batlantirish.

Pedagogik jamoada shaxslararo munosabatlarning ijobiyligini ta'minlash uchun yuqorida keltirilgan shart-sharoitlar muhimdir. Ochiq muloqot, hurmat va ishonch, jamoaviy ish, empatiya va qo'llab-quvvatlash, shaxsiy va professional rivojlanish kabi omillar jamoaning samarali ishlashini va ta'lim jarayonining muvaffaqiyatli bo'lishini ta'minlaydi. Ushbu shart-sharoitlarni yaratish va rivojlantirish pedagogik jamoaning barqarorligini, o'quvchilarning shaxsiy o'sishini va jamoaviy muvaffaqiyatlarni qo'llab-quvvatlashga yordam beradi.

Pedagogik jamoada shaxslararo munosabatlarning ijobiyligi ta'lim tizimining samaradorligi uchun juda muhim ahamiyatga ega. Ta'lim muhitida o'qituvchilar, o'quvchilar va boshqa pedagogik xodimlar o'rtasida o'zaro hurmat, ishonch va samimiy aloqalar o'rnatilishi nafaqat jamoaning umumiy ruhiyatini, balki ta'lim jarayonining sifatini ham yaxshilashga yordam beradi. Shaxslararo munosabatlarning ijobiyligi pedagogik tizimning muvaffaqiyatli ishlashining asosiy omillaridan biri hisoblanadi, chunki samarali muloqot va hamkorlik ta'lim jarayonining natijalarini bevosita belgilaydi.

Bugungi kunda pedagogik jamoada ijobiy munosabatlar o'rnatish zaruriyati yanada dolzarb bo'lib bormoqda, chunki ta'lim sohasidagi global o'zgarishlar, yangi pedagogik texnologiyalar va metodlarning joriy etilishi, shuningdek, o'qituvchilarning va o'quvchilarning ruhiy va ijtimoiy ehtiyojlari o'zgarib bormoqda. Pedagogik jamoada ijobiy munosabatlarni rivojlantirish orqali ta'lim sifatini oshirish, o'qituvchilarning malakasini oshirish va o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishini ta'minlash mumkin.

Bundan tashqari, so'nggi yillarda ta'lim tizimida o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi o'zaro muloqotning yangi shakllari, shuningdek, psixologik va pedagogik yondashuvlarning samaradorligini oshirishga qaratilgan turli usullar ishlab chiqilmoqda. Bu, o'z navbatida, pedagogik jamoada ijobiy shaxslararo munosabatlarni shakllantirish va rivojlantirishning ahamiyatini yanada orttiradi.

Shuningdek, ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy o'zgarishlar sharoitida jamoaning ichki muhitini sog'lomlashtirish, o'qituvchilarni motivatsiya qilish va o'quvchilarning psixologik va ijtimoiy rivojlanishiga ko'maklashish uchun pedagogik jamoada shaxslararo munosabatlarni yaxshilash zarurati ham dolzarbdir. Bu omillar pedagogik jamoada ijobiy shaxslararo munosabatlarni ta'minlash shart-sharoitlarini o'rganish va rivojlantirishning dolzarbligini yanada oshiradi.

Shu bilan birga, pedagogik jamoada ijobiy munosabatlar o'rnatish orqali, jamoa a'zolarining o'zaro anglashuvini mustahkamlash, bir-birini tushunishga yordam berish

va jamoaning umumiy maqsadlariga erishish uchun samarali ish olib borish imkoniyatlari yaratish mumkin. Bu esa ta'lim jarayonining muvaffaqiyatli amalga oshirilishi va o'quvchilarning yuqori natijalarga erishishiga olib keladi. Shuning uchun, pedagogik jamoada shaxslararo munosabatlarning ijobiyligini ta'minlash shart-sharoitlari ayni paytda juda dolzarb va zaruriy bir mavzu bo'lib, uning o'rganilishi ta'lim tizimini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Xulosa va takliflar.

Xulosa:

Pedagogik jamoada shaxslararo munosabatlarning ijobiyligi, ta'lim jarayonining samarali va muvaffaqiyatli bo'lishi uchun zaruriy shart-sharoitdir. Ijobiy shaxslararo munosabatlar o'qituvchilar, o'quvchilar va boshqa pedagogik xodimlar o'rtasida o'zaro hurmat, ishonch va samarali muloqotni ta'minlaydi, bu esa ta'lim muhitining barqarorligini oshiradi va umumiy maqsadlarga erishishda muhim omil bo'ladi.

Pedagogik jamoada ijobiy munosabatlarni shakllantirish uchun ochiq muloqot, hurmat va ishonch, jamoaviy ish, empatiya va qo'llab-quvvatlash muhim shart-sharoitlardir. Bu omillar jamoaning ruhiyatini mustahkamlash, o'qituvchilarning va o'quvchilarning psixologik salomatligini yaxshilash, shuningdek, ta'lim jarayonining sifatini oshirishga yordam beradi. Shaxslararo munosabatlarning ijobiyligi o'quvchilarni motivatsiya qilish, o'qituvchilarning professional rivojlanishiga yordam berish va umumiy muvaffaqiyatlarga erishish uchun asos bo'ladi.

Takliflar:

1. **Ochiq va samarali muloqot tizimini rivojlantirish:** Pedagogik jamoada doimiy ravishda ochiq muloqot o'rnatish uchun o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasida muntazam uchrashuvlar va fikr almashish jarayonlarini tashkil etish zarur. Buning uchun jamoa ichidagi kommunikatsiya kanallarini kengaytirish, fikr bildirish va teskari aloqa jarayonlarini samarali boshqarish kerak.

2. **O'zaro hurmat va ishonchni mustahkamlash:** Jamoada barcha a'zolar o'rtasida hurmat va ishonchni rivojlantirishga qaratilgan treninglar, seminarlar va mashg'ulotlar o'tkazish kerak. O'qituvchilar va o'quvchilarga o'zaro hurmat ko'rsatish, tinglash va tushunishning ahamiyatini tushuntirish muhimdir.

3. **Jamoaviy ish va hamkorlikni rivojlantirish:** Jamoa a'zolarining birgalikda ishlashini kuchaytirish uchun loyihalar, guruh ishlari va qo'shma tadbirlar

tashkil etish kerak. Har bir a'zo o'z qobiliyatini va bilimlarini boshqalar bilan baham ko'rishi, bu esa jamoaning umumiy muvaffaqiyatini ta'minlaydi.

4. **Empatiya va qo'llab-quvvatlashni kengaytirish:** Pedagogik jamoa a'zolarining bir-birini tushunishi va qo'llab-quvvatlashi, stressni kamaytiradi va ijobiy munosabatlarni rivojlantiradi. O'qituvchilar va o'quvchilarga bir-birining hissiyotlari va ehtiyojlarini tushunish uchun treninglar o'tkazish muhimdir.

5. **Shaxsiy va professional rivojlanish uchun sharoitlar yaratish:** O'qituvchilar va o'quvchilarning professional va shaxsiy rivojlanishiga doimiy e'tibor qaratish kerak. Pedagogik jamoa a'zolari uchun mutaxassislik bo'yicha malaka oshirish kurslari va treninglar tashkil etish, o'zaro bilim almashish uchun imkoniyatlar yaratish ta'lim jarayonini samarali va rivojlanayotgan holga keltiradi.

6. **Ruhiy salomatlikni qo'llab-quvvatlash:** Pedagogik jamoada ruhiy salomatlikni mustahkamlash uchun psixologik yordam va maslahat xizmatlarini rivojlantirish lozim. Bu, o'z navbatida, jamoaning ichki muhitini ijobiylashtirishga yordam beradi.

Umuman olganda, pedagogik jamoada shaxslararo munosabatlarning ijobiyligini ta'minlash, ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish uchun juda muhimdir. Yuqoridagi takliflar pedagogik jamoaning ijtimoiy va psixologik salomatligini mustahkamlash, shaxslararo aloqalarni rivojlantirish va ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. **S. N. Afanasieva** (2012). *Pedagogik psixologiya*. Tashkent: O'qituvchi.
2. **A. A. Davydov** (2001). *Pedagogik faoliyat va shaxslararo munosabatlar*. Moskva: Pedagogika.
3. **Sh. R. Kamilov** (2017). *Ta'lim muhitida ijtimoiy va psixologik o'zgarishlar*. Tashkent: Ma'naviyat.
4. **R. S. Miller** (2014). *Psychology of communication in education*. New York: Routledge.
5. **T. A. Yarmukhametov** (2015). *O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqot va ta'lim samaradorligi*. Tashkent: Science.
6. **V. V. Davydova** (2013). *Shaxslararo munosabatlar va ularning pedagogik rivojlanishdagi roli*. Moskva: Pedagogika.